

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Greit om forskningsfortolkning

Finn Wisløff, Sigbjørn Fossum

Forskning viser at...?

Vurdering og formidling av medisinske forskningsresultater. 359 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2012. Pris NOK 345 ISBN 978-82-05-42551-4

«Forskning viser at ...», ropes det ofte ut i massemediene. Men hva ligger bak forskningen, og hvordan skal man tolke forskningsresultatene og metodene som har frembrakt dem? Med dette som bakgrunn har Finn Wisløff og Sigbjørn Fossum skrevet en bok om hvordan medisinske forskningsresultater kan – og bør – vurderes.

I den første delen tar forfatterne for seg hvilken kunnskap som kan trekkes ut fra kliniske og epidemiologiske studier. De går systematisk gjennom påstander om både statinenes og alkoholens beskyttende effekt mot hjerte- og karsykdom, lavkarbodiets evne til å gjøre deg friskere og screening for prostatakreft – for å nevne noen temaer. Med disse eksemplene gjennomgår forfatterne de vanligste måtene å designe kliniske studier på, i tillegg til sentrale temaer slik som styrkeberegninger, og bruk av begreper som «number needed to treat/screen» etc.

I den andre delen diskuterer forfatterne metoder innen basalmedisin, med et særlig utgangspunkt i hvordan man kan tolke genetisk sykdom og genetiske varianter. Mekanismer bak monogene og polygene sykdommer gjennomgås, både i populasjonsstudier og ved bruk av dyremodeller. I tillegg behandles sentrale metoder i genetikken, eksempelvis karyotyping og polymerasekjedereaksjon.

Målgruppen er primært studenter innen medisin og helsefag, men forfatterne uttrykker i forordet håp om også å nå andre interesserte. Boken er en grei innføring i ulike metoder for den som har lite praktisk erfaring med medisinsk forskning. Med sine i overkant 300 sider blir imidlertid denne innføringen totalt sett ganske lang og tidvis litt ordrik. For en som er utenfor hovedmålgruppen, fungerer den første delen om kliniske studier ganske fint. Den andre delen om basalmedisin er imidlertid litt tyngre å komme seg gjennom. Noe av dette skyldes at teksten er litt oppstykket med innsatser om både molekylærbiologiske metoder og diskusjoner om hvem som fikk – og burde fått – nobelprisen for ulike oppdagelser. Disse skiller seg imidlertid klart fra den øvrige teksten, og man kan velge om man ønsker den ekstra fordypningen.

Alt i alt gir Wisløff og Fossum en helt grei innføring i hvordan man kan tolke resultater fra ulike medisinske forskningsdesign.

Kristin Viste
Tidsskriftet

Makt og avmakt i psykisk helsearbeid og psykiatri

Terje Mesel, Paul Leer-Salvesen, red.

Makt og avmakt

Etiske perspektiver på feltet psykisk helse. 298 s. Kristiansand: Portal forlag, 2013. Pris NOK 349 ISBN 978-82-92712-74-0

Boken er en tverrfaglig samling av 18 artikler. Den springer ut av et samarbeid mellom miljøer ved Sørlandet sykehus og Universitetet i Agder. Klinikere, brukere og forskere innen filosofi, teologi, samfunnsvitenskap og jus, foruten medisin og helsefag, møtes i boken. Bidragsyterne hevder at feltet psykisk lidelse er komplekst og omfatter pasient, pårørende, klinikere, klinikutforming og samfunn. Målgruppe er både fagpersoner og allmennhet som interesserer seg for hva slags psykisk helsearbeid og psykiatri vi bør ha.

Innledningsvis drøfter man begrepene psykiatri, psykisk helsevern, psykisk helsearbeid og feltet psykisk helse (som overordnet fellesbegrep), og man utdyper kunnskapsgrunnlaget.

I den andre delen fortsetter forfatterne med pårørendes og pasienters perspektiv. De spør videre om klinikkens kunnskapsregimer åpner for pasienters kreative medvirkning i behandlingen.

Tredje del omhandler «møtet og samtalen». Forfatterne argumenterer for at et spillerom for meninger bør ivaretas av en trygg og engasjert terapeut. De drøfter dialogfilosofi og åpne samtaler i nettverk, og de belyser samtalen som arena for brukers makt og innflytelse i kommunalt helsearbeid.

I den fjerde delen tar de for seg samhandling, faglighet og institusjon. Belyst ved en pasienthistorie drøfter de diagnosens makt og avmakt. Både avmaktserfaringer for helsepersonell, pasienter og pårørende, men også løsningsstrategier for å mestre etiske vanskelige situasjoner uten uforsvarlig maktbruk, legges frem. Begrepet strukturell empati, dvs. om venteværelse, omgivelser for øvrig og relasjonsmønstre mellom behandlere og brukere er utformet slik at de uttrykker empati med brukerne, introduseres. Skyld, avmakt og sorg hos behandlere og organisasjon, som ettervirkninger av at deres pasient har begått selvmord, belyses.

Den siste delen dreier seg om skyld, utilregnelighet og rettsmedisin, og forfatterne beskriver også det å jobbe som fengselsbetjenter med mennesker med psykiske lidelser i fengsel. Etiske aspekter ved tvangsinnleggelse, bl.a. av rusmiddelavhengige, drøftes i tre artikler, hvorav en fra Danmark.

Dette er blitt en velskrevet, interessant og tankevekkende bok om mange sider ved psykisk helsearbeid. Jeg finner imidlertid intet om makt og avmakt når det gjelder å komme i arbeid. Artiklene kombinerer praksis og teori på en god måte. Flere filosofer, som Bakhtin, Foucault, Gadamer og Levinas, trekkes inn i drøftingene. Artiklenes litteraturlister er fylldige. Den røde tråden om makt og avmakt fungerer bra.

Boken skulle egne seg bra som inspirasjon og kunnskapskilde for klinikere som streber mot et balansert psykisk helsearbeid.

Hans Magnus Solli

Forskningsenheten, Klinikk psykisk helse og rusbehandling Sykehuset i Vestfold